

бобонів епохи Просвітництва, його наукові розробки у сфері несвідомого (що мають емпіричний і теоретичний фундамент) щодо своєї обґрунтованості далеко переважають всі захоплення, висловлені з приводу міфу романтиками. Але помітити юнгівський «антиромантизм» значно важче. Його міфологічний пафос очевидний, звідси й напрошується думка про праромантичну орієнтацію, але не можна забувати, що оточує останню найпотужніший шар наукового критицизму. Можна сказати, що Юнг відстоював ідеали Романтизму зброєю Просвітництва.

**АКАДЕМІЧНА ФІЛОСОФІЯ ХІХ - ПОЧАТКУ ХХ ст.
В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ**
М. Ткачук (кафедра філософії та релігієзнавства НаУКМА)

Поняття "академічна філософія" охоплює процес становлення і розвитку філософського знання в його найважливіших галузях, що відбувається в духовно-академічному та університетському середовищі. Це те професійне філософування, без якого неможливий розвиток філософії і культури.

В ХІХ — початку ХХ ст. центрами академічної філософії в Україні були Київська духовна академія, Університет Св. Володимира, Харківський університет, Рішельєвський ліцей (згодом Новоросійський університет). Православно-церковне і світське осереддя накладали відповідний відбиток на викладання філософії і розуміння її сутності та завдань, проте щільний зв'язок між духовно-академічною і університетською філософією дає підстави до висновку про синкретизм академічної філософії, найбільш виразний у київській її школі. Творчий синтез західноєвропейської, особливо німецької і православної, культурної традиції, розуміння особливого місця у духовному житті, усвідомлення односторонності і недостатності раціоналізму, онтологізм і ствердження соборності мислення, пошуки універсального цілісного світогляду і самобутньої філософії є найбільш характерними рисами академічної філософської думки.

Академічна філософія є важливим елементом філософської культури в Україні. Саме з нею пов'язані найрізноманітніші здобутки у галузі історії філософії, філософії права, філософії релігії, етики, естетики, психології, логіки. Постраждавши від ідеологічного пресу і заборон, вона потребує неупередженого і ретельного вивчення і аналізу, чекає як на конкретні (такі, що стосуються світогляду і спад-

щини її окремих представників), так і на фундаментальні історико-філософські дослідження. Гостра нестача і тих, й інших значною мірою гальмує процес відтворення об'єктивної картини історичного розвитку філософії в Україні. Вивчення академічної філософії та її здобутків є нагальною потребою сучасної історико-філософської науки. Вона, на наш погляд, — плідна альтернатива пошукам філософії там, де її немає.

МЕТАФІЗИКА В СТРУКТУРІ ФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ

В. Гусев (кафедра філософії та релігієзнавства НаУКМА)

Метафізика завжди була в центрі філософських дискусій, а її доля нерозривно пов'язана з долею самої філософії. Інколи метафізику ототожнюють з власне філософією, протиставляючи її таким (прикладним) галузям філософського знання, як етика, естетика, філософія історії, права, мови тощо. І, справді, метафізика завжди була найбільш спекулятивною та умоглядною частиною філософії, її своєрідним теоретичним осердям. Починаючи з Арістотеля, вона постає як наука про надчуттєві, умоглядні принципи буття, його граничні підстави, що одночасно відіграють роль перших начал, роль філософських принципів, на яких ґрунтується теоретичне пізнання і осмислення світу. Але якщо існування прикладних галузей філософії ніколи не викликало сумніву, то метафізика завжди була під підозрою.

З'ясування природи метафізики та її місця в структурі філософського знання набуває особливої актуальності для нашої філософії. За умов панування марксистської ідеології сам термін "метафізика" мав виключно негативне значення, оскільки вона розглядалась як антипод діалектики ("єдино наукового" методу філософії). Проте діалектика протистоїть лише абстрактній, догматичній метафізиці, метафізиці, яку піддавали критиці задовго до марксизму Кант і Гегель. З іншого боку, той же Гегель надав їй діалектичного характеру. Можна навести чимало прикладів, коли розв'язання метафізичних питань здійснювалося в діалектичних формах. Той же марксизм, безумовно, мав свою метафізику, роль якої виконував діалектичний матеріалізм. Якщо ж вести мову про спосіб метафізичного мислення, то варто зауважити, що воно пов'язане з граничними для раціональної свідомості